Tenon kalatalousalue
Deanu guolledoalloguovlu

Tenon kalatalousalue
Äimäjoentie 2
99980 Utsjoki

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
30.1.2023

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asia: HE 289/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä

Lausuntona esitämme:

Tenon kalatalousalue, (myöhemmin kalatalousalue) paheksuu lyhyttä lausuntoaikaa. Näin lyhyellä aikataululla ei ole mahdollista perehtyä asiaan riittävällä tarkkuudella. Tenon kalatalousalueen mielestä lohikantojen elpyminen on tärkeä asia, kuitenkin siihen liittyvät rajoitukset täytyisi olla oikeasuhtaisia ja ne täytyisi kohdentua ensisijaisesti niihin kalastajaryhmiin, joilla ei ole saamelaisten Suomen perustuslain 17 § 3 momentin mukaista suojattua oikeutta kalastukseen tai perustuslain 15§ 1 momentin mukaista suojattua omistusoikeutta. Viimeisimmät tutkimukset osoittavat, että Tenon lohikannat kestäisivät vähäistä kalastusta. Kalatalousalueen mielestä paikkakuntalaisille pitäisi turvata vähäinen lohen kalastus. **Ylivoimaisesti suurimmalla osalla Tenon kalastusoikeuden haltijoilla on perustuslain 15§ 1 momentin suojan lisäksi myös perustuslain 17§ 3 momentin suoja. Eli, kyseisten kalastusoikeuden haltijoilla on kaksinkertainen perustuslain suoja, mutta tämä ei ole mitenkään otettu huomioon Suomen ja Norjan välisissä artiklan 7 ja artiklan 6 neuvotteluissa, eikä Suomen ja Norjan välisissä Tenon sääntö neuvotteluissa, eikä edes lausuntoluonnoksissa. Tenon kalatalousalue katsoo, että näillä, joilla on kaksinkertainen perustuslain suoja ei kohdella tasapuolisesti eikä oikeudenmukaisesti.**

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Tenojoen vesistön monimuotoinen kalastus on elinehto Utsjoen jokisaamelaisen kulttuurin säilymiselle ja kehittymiselle. Kalastuskulttuuriin liittyvän perinteisen tiedon siirtyminen eteenpäin on tärkeää, jotta kulttuurin harjoittamisedellytykset säilyisivät. Lohen kalastuksen kieltämisellä kolmena peräkkäisenä vuotena jokisaamelaisen kalastuskulttuurin säilyminen ei ole turvattu. Perinnekalastajia on Tenolla todella vähän ja heidän keski-ikänsä on hyvin korkea. Riski on todellinen, että vuonna 2024 ei ole enää henkilöitä, jotka siirtäisivät kalastuskulttuuria ja perinnekalastustaitoja nuoremmille sukupolville. Kalatalousalue on tästä hyvin huolissaan. Vapakalastus kuuluu myös perinteisiin kalastustapoihin samalla tavalla, kuin kulkutus-, pato- ja verkkokalastus. Viehekalastusta on Tenolla harjoitettu vuosisatojen ajan, ellei jo vuosituhansien ajan. Käsitys siitä, että englantilaiset lordit olisivat 1800 luvulla tuoneet Tenolle kyseisen kalastusmuodon on virheellinen. Lordit toivat Tenolle perhokalastuksen, mutta eivät viehekalastusta, koska Tenolla harjoitettiin viehekalastusta (polot pivdu) jo paljon ennen ensimmäisten englantilaisten tuloa Tenojoelle.

Tenon kalatalousalue
Deanu guolledoalloguovlu

Suomen ja Norjan välisten 6 artiklan neuvotteluissa, Tenon kalatalousalue ja TF (Norjan paikallishallinto) ovat esittäneet mallia, **jolla on alueen hyväksyntä**. Yhteisessä esityksessä esitettiin lohen vapa- ja patokalastusta 6 vuorokautta sekä lohiverkkokalastusta 3 vuorokautta kolmen viikon aikana. Kalastusajat eivät vaarantaisi lohikantojen elpymistä, mutta turvaisi Utsjoen jokisaamelaisen kulttuurin säilymisen sekä vaikuttaisivat positiivisesti henkiseen- ja fyysiseen terveyteen ja jaksamiseen Utsjoella. Valitettavasti tämä esitys ei ole saanut tukea valtion edustajilta.

Utsjoella 30.1.2023 Toiminnanjohtaja

NIILO AIKIO